

Beslut

efter kvalitetsgranskning av det
specialpedagogiska arbetet för att stödja
lärare inom garantin för tidiga stödinsatser vid
The Bilingual Montessori School of Lund i Lunds
kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på The Bilingual Montessori School of Lund, i Lunds kommun avseende kvaliteten inom det specialpedagogiska arbetet för att stödja lärare inom garantin för tidiga stödinsatser.

Granskningens syfte är att bedöma kvaliteten i de samråd som sker inom garantin för tidiga stödinsatser. I dessa samråd ska personal med specialpedagogisk kompetens bidra med sin kompetens till skolors arbete med att främja de yngre elevernas språkliga (svenska) och matematiska utveckling.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning av skolenhetens förberedelse och genomförande av samråd inom garantin för tidiga stödinsatser, utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se bilaga 1). Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom något område anges ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då också av huvudmannen. I bilaga 2 återfinns granskningens författningsstöd. Av författningsstödet framgår i vilka situationer som samråd ska ske och där beskrivs även de centrala begreppen i garantin.

Skolinspektionen besökte The Bilingual Montessori School of Lund den 28 februari 2023. Besöket genomfördes av utredarna Sylvia Lindqvist och Ana-Maria Koci Spång.

Vid granskningsbesöket inhämtades information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- En gruppintervju med lärare och förskollärare som undervisar i förskoleklass.
- En gruppintervju lärare som undervisar i åk 1-3.
- En intervju med personal med specialpedagogisk kompetens.
- En intervju med rektorn.
- Studier av dokument som begärts in från skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

Den här granskningen är del av ett större regeringsuppdrag att följa upp och utvärdera garantin för tidiga stödinsatser (<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/granskningar-pa-gang/garanti-for-tidiga-stodinsatser/>).

De samlade iakttagelserna från alla skolorna som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras hösten 2023.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att arbetet på The Bilingual Montessori School of Lund kan utvecklas avseende samråd inom garantin för tidiga stödinsatser.

Förberedelser för samråd inom garantin för tidiga stödinsatser

Rektorn behöver därför inleda ett utvecklingsarbete inom följande del.

- **Att utveckla rutinerna för arbetet med de samråd som ska ske mellan lärare och personal med specialpedagogisk kompetens.**

Genomförande av samråd inom garantin för tidiga stödinsatser

Rektorn behöver därför inleda ett utvecklingsarbete inom följande delar.

- **Att särskild bedömning och analys av elevens resultat utifrån de obligatoriska materialen sker i samråd mellan lärare och personal med specialpedagogisk kompetens.**
- **Att planering och uppföljning av stödinsatser sker i samråd mellan lärare och personal med specialpedagogisk kompetens.**

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2023-09-22 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas till kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:8799) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att arbetet inom de granskade områdena kan utvecklas.

Granskningen visar att personal med specialpedagogisk kompetens har ett nära samarbete med lärare som undervisar i förskoleklass och på lågstadiet. Personalen med specialpedagogisk kompetens på skolan är tillgänglig och stöttar lärare i deras arbete genom att dels föreslå stödinsatser, dels finnas tillgänglig som stöd till lärare i klassrummen. Granskningen visar dock att skolan inte uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna avseende förberedelser för och genomförande av samråd inom garantin för tidiga stödinsatser. Skolans personal har vid garantins start fått en introduktion i dess innebörd, men på skolan finns inte någon samsyn kring garantins målsättning och begrepp. Skolinspektionen ser ett behov av att samrådsarbetet som ska äga rum enligt garantin kommer till stånd på skolan. Ett tydliggörande och en samsyn kring innebörden av garantins begrepp är verktyg för att tidigt upptäcka elevers behov av stöd, i synnerhet hos de elever vars utmaningar och behov riskerar att förbli oupptäckta.

Nedan motiveras Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Förberedelser för samråd inom garantin för tidiga stödinsatser

Motivering

Samarbetet mellan lärare och personal med specialpedagogisk kompetens är etablerat, men inte utformat utifrån syftet med garantin

Granskningen visar att undervisande lärare i lågstadiet och personal med specialpedagogisk kompetens har ett nära samarbete och att garantin medfört att samarbetet även omfattar förskoleklassens personal. Granskningen visar dock att de samråd mellan berörda lärare och personal med specialpedagogisk kompetens, som är en central del i arbetet med garantin, inte har förberetts och inte heller genomförs i enlighet med garantins syfte. I intervju med lärare som undervisar i förskoleklass uppges till exempel att det inte sker någon särskild bedömning i samråd med specialpedagog eller speciallärare efter kartläggningen kring de elever som visat indikation. Däremot tar de varje vecka upp elevärenden på arbetslagsmöten som leds av en specialpedagog. Denna beskrivning ges även av lärare som undervisar i årskurs 1-3 och utifrån deras arbete med bedömningsstöd och nationella prov.

Skolans rutiner omfattar inte garantins samtliga delar och begrepp

Granskningen visar vidare att det på skolan inte har etablerats en samsyn i garantins specifika begrepp - indikation, befara, särskild bedömning och samråd. Enligt rektorn arbetar de visserligen utifrån begreppens innebörd, men begreppen som sådana är inte implementerade. Rektorn beskriver vidare att de vid garantins införande år 2019 hade en översyn av hur skolan arbetade med stöd och fann att det inte fanns mycket att ändra i befintliga processer förutom att lägga till arbetet med kartläggningsmaterialen i förskoleklassen.

Av inskickad årsplanering för skolan framgår när under läsåret som kartläggningsmaterialet inom garantin ska användas i förskoleklass. Motsvarande information om bedömningsstödet i årskurs 1 och det nationella provet i årskurs 3, eller information om samråd kring uppföljning av de tidiga stödinsatserna, framgår dock inte av årsplaneringen.

I intervjuer med lärare och rektorn bekräftas att det inte finns rutiner eller ansvarsfördelning för planering, genomförande eller uppföljning i samråd enligt garantin. Det framgår vidare att lärare och personal med specialpedagogisk kompetens inte diskuterat eller förberett för att samråden och arbetet med materialen kan användas som stöd för lärare att utveckla undervisningen. Lärare som undervisar på lågstadiet berättar exempelvis att en förbättring på skolan skulle kunna vara tydligare rutiner för feedback från personal med specialpedagogisk kompetens och löpande samråd med specialläraren.

Rektorn säger i intervju att denna granskning synliggjort att de på skolan behöver förbereda arbetet med garantin på ett bättre sätt och ta fram tydligare rutiner för hur samråden inom garantin ska genomföras och även skapa en samsyn kring garantins bredare syfte.

Lärare har fått kompetensutveckling i arbetet med garantin

Av intervju med rektorn och lärare i förskoleklass framgår att lärarna i förskoleklass har gått en utbildning i hur de kan använda sig av kartläggningsmaterialet i undervisningen. Lärare i förskoleklass uppger vidare att tack vare de kunskaper de har erhållit genom utbildningen kan skolan tidigare fånga upp elever som visar indikation. I intervju med rektorn framgår att hen skulle vilja att även lärare i årskurs 1 gick motsvarande utbildning.

Granskningen visar att det pågår ett löpande kollegialt lärande på skolan utifrån Läsluftet, där lärarna pratar om hur de kan stötta eleverna. Lärarna beskriver att det är större fokus på svenskan än matematiken på grund av att elever som har lägre resultat på skolan oftare har det i svenska än i matematik. Dessutom finns det många elever med annat modersmål än svenska på skolan.

Genomförande av samråd inom garantin för tidiga stödinsatser

Motivering

Materialen analyseras inte i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens

Av intervjuer med lärare i förskoleklass och årskurserna 1-3 framgår att den särskilda bedömning som ska göras i samråd med specialpedagogisk kompetens för de elever som visat indikation i de obligatoriska materialen inte genomförs. Istället analyserar lärare på egen hand materialen och väljer ut de elever som ska lyftas vidare för bedömning till personal med specialpedagogisk kompetens. Av såväl intervjuer som av inskickad årsplan framgår att analyserna av elevernas stödbehov främst utgår från ett annat analysmaterial.

Av intervju med rektorn framgår att skolledningen med stöd av elevhälsoteamet inom ramen för skolans systematiska kvalitetsarbete sammanställer det som de obligatoriska materialen visat. Rektorn framhåller att uppföljning av stödinsatser sker, men att skolan kan bli bättre på att följa upp och utvärdera insatserna. Rektorn bekräftar vidare att det på skolan i nuläget inte görs någon analys av vad som ligger bakom det som de obligatoriska materialen visar utifrån lärarnas undervisning, vare sig av skolledningen eller av annan personal.

Något som har framgått de senaste åren är enligt rektorn att de elever som inte har klarat materialen behöver mycket stöd i flera ämnen. Någon distinktion mellan pojkar och flickor i resultaten har man inte sett på skolan.

Lärare får stöd i arbetet med att möta elevernas varierande förutsättningar och behov

Av samtliga intervjuer framgår att lärare tillsammans med personal med specialpedagogisk kompetens löpande resonerar om vilket stöd som är lämpligt för olika elever och när detta stöd behöver justeras. Detta sker inte specifikt utifrån garantin utan äger rum genom det generella arbetet på skolan. Speciallärarens kunskap om eleverna fördjupas av att specialläraren är arbetslagsledare, leder arbetslagsmötena där elevfrågor är en punkt på dagordningen, och ofta är ute i klasserna.

Både lärare och personal med specialpedagogisk kompetens ger i intervjuer uttryck för att de i sitt arbete med eleverna tar stöd i varandras kompetenser och att lärare utvecklar undervisningen utifrån råd de får av personal med specialpedagogisk kompetens. Av intervjuerna framgår att lärare och personal med specialpedagogisk kompetens utvärderar de insatser de har satt in för eleverna, antingen i möten sinsemellan eller på arbetslagsmöten, dock inte på uttalade samrådsmöten.

Enligt intervjuade lärare sker utvecklingen av undervisningen mer genom kollegialt lärande utanför garantin än genom samråd med specialpedagogisk kompetens eller utifrån vad som framgår av de obligatoriska materialen.

Av intervju med lärare framgår att det stöd personalen med specialpedagogisk kompetens föreslår och ger till eleverna sällan är specifikt kopplat till det som garantins material visar, då man på skolan även använder ett annat kartläggings- och stödmaterial kring läs- och skrivutveckling. När det gäller ämnet matematik pekar lärarna på att samma rutiner gäller för matematik som för läs- och skrivutveckling, men att det främst är inom läs- och skrivutveckling som eleverna behöver stöd.

Identifierade utvecklingsområden

Förberedelser för samråd inom garantin för tidiga stödinsatser

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- **Att utveckla rutinerna för arbetet med de samråd som ska ske mellan lärare och personal med specialpedagogisk kompetens.**

Skollagen definierar tre situationer inom garantin för tidiga stödinsatser, där ansvarig förskollärare eller lärare som huvudregel ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens (särskild bedömning, planering av stöd och uppföljning av extra anpassningar)¹.

Granskningen visar att det på The Bilingual Montessori School of Lund finns ett nära samarbete mellan personal med specialpedagogisk kompetens och berörda lärare men att en samsyn för hur garantin ska genomföras för att nå dess syfte och målsättning kan utvecklas.

Genom att rutiner utformas för hur samråd inom garantin för tidiga stödinsatser ska gå till kan skolans lärare och personal med specialpedagogisk kompetens få bättre förutsättningar att utveckla en gemensam förståelse för de begrepp som är centrala i arbetet med garantin. Då samråden inom garantin förbereds och organiseras med kvalitet, ökar möjligheterna till att tidigt upptäcka elever som visar indikation och vars stödbehov annars inte skulle upptäckas. Väl förberedda och organiserade samråd möjliggör vidare att lärare och personal med specialpedagogisk kompetens tillsammans kan utveckla och anpassa undervisningen.

¹ 3 kap. 4 a § skollagen (2010:800).

Att ansvariga lärare och personal med specialpedagogisk kompetens är överens om innebörden i de begrepp som är av central betydelse i arbetet med garantin är grundläggande för att garantin ska kunna genomföras.

Mot bakgrund av ovanstående rekommenderar Skolinspektionen att rektorn ser till att rutiner för de samråd som ska äga rum mellan lärare och personal med specialpedagogisk kompetens enligt garantin tas fram.

Samarbetet mellan lärare och personal med specialpedagogisk kompetens behöver även utvidgas till att skapa en samsyn om målsättning och syfte med garantin. Med fördel kan Skolverkets rekommendationer om arbetet med garantin för tidiga stödinsatser användas i detta arbete.²

Genomförande av samråd inom garantin för tidiga stödinsatser

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- **Att analys och särskild bedömning utifrån de obligatoriska materialen sker i samråd mellan lärare och personal med specialpedagogisk kompetens.**
- **Att planering och uppföljning av stödinsatser sker i samråd mellan lärare och personal med specialpedagogisk kompetens.**

Garantin består av flera led för att säkerställa att elever i behov av stödinsatser får rätt stöd i rätt tid. Ansvarig förskollärare eller lärare ska i förskoleklassen, årskurs 1 och 3 i grundskolan under vissa förutsättningar genomföra en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling.³ Den särskilda bedömningen ska ske i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens.⁴

Granskningen visar att The Bilingual Montessori School of Lund inte uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna avseende förberedelser för och genomförande av samråd inom garantin för tidiga stödinsatser. Personal med specialpedagogisk kompetens är inte delaktig i analysen av materialens resultat vilket gör att planering av stödinsatser inte sker utifrån garantins syfte att fånga upp de elever vars stödbehov inte är tydligt.

² Skolverket (2022). *Rekommendationer om arbetet med garantin för tidiga stödinsatser i förskoleklass och lågstadiet*. Tillgänglig via < <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/rekommendationer/rekommendationer-om-arbetet-med-garantin-for-tidiga-stodinsatser-i-forskoleklass-och-lagstadiet> >.

³ 3 kap. 4 § 1 st. skollagen.

⁴ 3 kap. 4 a § skollagen.

För att syftet med garantin bättre ska kunna uppfyllas behöver rektorn säkerställa resurser så att den specialpedagogiska kompetensen på skolan kan bidra till att stödinsatserna finns tillgängliga, är effektfulla, och omfattar de delar som garantin avser.

Genom att utveckla och fördjupa skolans analysarbete och se till att materialen kopplas till lärares undervisning kan kvaliteten i undervisningen höjas och bidra till att fler elever når kriterier för bedömning av godtagbara kunskaper inom garantins ämnen.

Resultaten från de nationella provens delprov kan med fördel användas i analyser av hur väl undervisningen, extra anpassningar och särskilt stöd har fungerat för de elever som visat indikation och där man befarat att elev inte skulle nå kriterier för bedömning.

Mot bakgrund av ovanstående rekommenderas rektorn att se till att personal med specialpedagogisk kompetens används i såväl analys av materialens resultat som i planering och uppföljning av insatta stödinsatser. Rektorn rekommenderas även att verka för ett kollegialt lärande utifrån garantin där specialpedagogisk kompetens används i analys och utveckling av lärares undervisning.

Även för detta utvecklingsområde kan Skolverkets rekommendationer om arbetet med garantin för tidiga stödinsatser med fördel användas.⁵

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Roger Thuring.

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Sylvia Lindqvist, (föredragande) och utredare Ana-Maria Koci Spång (medbedömare) medverkat.

⁵ Skolverket (2022). *Rekommendationer om arbetet med garantin för tidiga stödinsatser i förskoleklass och lågstadiet*. Tillgänglig via < <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/rekommendationer/rekommendationer-om-arbetet-med-garantin-for-tidiga-stodinsatser-i-forskoleklass-och-lagstadiet> >.

Bilaga 1: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade utifrån Skolverkets rekommendationer för arbetet med garantin.⁶

Följande områden granskas:

Förberedelser för samråd inom garantin för tidiga stödinsatser

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens etablerar ett nära samarbete och samtalar om hur det gemensamma arbetet med garantin ska utformas och hur arbetet ska leda till att syftet med garantin uppfylls.

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens identifierar behov av och föreslår kompetensutvecklingsinsatser inom garantins område.

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens arbetar tillsammans utifrån organisationens och skolans rutiner och med frågorna vad, hur, när och av vem något ska göras inom garantin.

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens utvecklar en samsyn kring begrepp och målsättning för arbetet med garantin.

Genomförande av samråd inom garantin för tidiga stödinsatser

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens tar stöd i varandras kompetens i arbetet med att möta elevernas varierande förutsättningar och behov.

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens reflekterar och analyserar tillsammans hur undervisningen har utgått från ett varierat sätt att lära och hur eleverna har fått möjlighet att visa sina kunskaper.

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens samtalar om vilket stöd som fungerar för eleven.

Lärare och personal med specialpedagogisk kompetens analyserar tillsammans resultaten av de obligatoriska materialen utifrån vad det är som påverkar elevernas resultat.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

[Garanti för tidiga stödinsatser \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se).

⁶ Skolverket (2022). *Rekommendationer om arbetet med garantin för tidiga stödinsatser i förskoleklass och lågstadiet*. Tillgänglig via < <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/rekommendationer/rekommendationer-om-arbetet-med-garantin-for-tidiga-stodinsatser-i-forskoleklass-och-lagstadiet> >.

Bilaga 2: Författningsstöd

Förberedelser och genomförande av samråd inom garantin för tidiga stödinsatser

I skollagen finns bestämmelser om en garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet. Garantin består av flera led för att säkerställa att elever i behov av stödinsatser får rätt stöd i rätt tid. Enligt skollagen ska ansvarig förskollärare eller lärare i förskoleklassen, årskurs 1 och 3 i grundskolan under vissa förutsättningar genomföra en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling. Den särskilda bedömningen ska göras om det, utifrån obligatoriska kartläggnings- och bedömningsmaterial, finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper i svenska, svenska som andraspråk eller matematik som gäller för aktuell skolform.⁷

Om det efter en sådan särskild bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen, ska det skyndsamt planeras stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie verksamheten eller göras en anmälan om eventuellt behov av särskilt stöd till rektorn enligt 7 §.⁸

I slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet i grundskolan ska det genomföras en uppföljning av sådant stöd som getts. Resultatet av uppföljningen ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs.⁹

Skollagen definierar tre situationer inom garantin för tidiga stödinsatser, där ansvarig förskollärare eller lärare som huvudregel ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens. Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid den särskilda bedömningen av en elevs eventuella behov av extra anpassningar och särskilt stöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik samt vid planering av sådana extra anpassningar så att rätt stödinsatser utformas för eleven. Den ansvariga förskolläraren eller läraren ska också vid uppföljningen av det stöd som getts samråda med personal med specialpedagogisk kompetens.¹⁰

⁷ 3 kap. 4 § 1 st. skollagen (2010:800).

⁸ 3 kap. 4 § 2 st. skollagen.

⁹ 3 kap. 4 b § skollagen.

¹⁰ 3 kap. 4 a § skollagen.

Av förarbetena framgår att syftet med garantin för tidiga stödinsatser inte bara är att de elever som är i behov av stödinsatser ska få sådana insatser tidigt. Avsikten är också att det ska säkerställas att dessa insatser är utformade utifrån elevens behov. Specialpedagogisk kompetens kan enligt förarbetena bidra till att stödinsatserna utformas på ett ändamålsenligt sätt och även bidra i utvärderingen av insatserna.¹¹

Vidare anges i förarbetena att personal med specialpedagogisk kompetens ska vara ett stöd för ansvarig förskollärare eller lärare, bland annat vid bedömningen av behovet av stödinsatser hos de elever som befinner sig i gränslandet mellan dem som inte bedöms ha något sådant behov och elever där förutsättningarna för extra anpassningar eller anmälan till rektorn enligt 7 § redan är uppfyllda. På vilket sätt samrådet ska genomföras måste avgöras från fall till fall. Även i fråga om planering måste det sätt på vilket samrådet ska genomföras avgöras från fall till fall.¹²

I läroplanen anges att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.¹³ Vidare anges att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd, och samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.¹⁴

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt hjälp de behöver. Rektorn har vidare ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.¹⁵

¹¹ Regeringens proposition 2017/18:195. *Läsa, skriva räkna – en garanti för tidiga stödinsatser*, s. 51 f.

¹² Prop. 2017/18:195 s. 86.

¹³ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22), 1. Skolans värdegrund och uppdrag, avsnitt En likvärdig utbildning.

¹⁴ Lgr 22, avsnitt 2.2 Kunskaper.

¹⁵ Lgr 22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.